

Zpráva z konference transpersonálního hnutí

TRANSFORMACE VNITŘNÍ I VNĚJŠÍ

Jiří Motl

Ve dnech 23. a 24. dubna 2016 proběhla v Praze první *Česká transpersonální konference* a zaměřila se na téma *Revoluce vědomí a vnitřní transformace*. Konala se v reprezentativních prostorách Národního domu na Vinohradech, zúčastnilo se asi tisíc návštěvníků. Pořádalo ji několik organizací, které mají blízko k transpersonálnímu hnutí. K inspiračním zdrojům tohoto hnutí patří astrologie, neošamanismus, hinduismus, Jungova psychologie atd. Transpersonální hnutí má řadu prvků společných s hnutím New Age, pro obě hnutí je typický synkretismus, kritika tradičních církví, inspirace východními tradicemi, důraz na mimořádné náboženské prožitky a rozšiřování vědomí.

Hlavním přednášejícím konference byl Stanislav Grof, který je jedním ze zakladatelů transpersonální psychologie a dodnes patří k nejvýraznějším postavám tohoto hnutí. Již u vstupu do budovy jsme se střetli se Stanislavem Grofem, vzhledem k tomu, že je mu již úctyhodných 85 let, překvapil nás fyzickou i mentální vitalitou. Ve své přednášce Stanislav Grof prezentoval své návrhy na reformu psychiatrie, psychologie a psychoterapie.

Konference obsahovala několik bloků, které se k sobě vztahovaly jen volně. Spektrum přednášek bylo od přísně vědeckých vystoupení, až po vystoupení čistě náboženská. Škoda, že pořadatelé jasněji neoddělili tato vystoupení, protože posluchač mohl být zmaten, zda daný přednášející hovoří z pozice vědce, nebo z pozice věřícího.

společnosti. V příspěvcích se také často vyskytovalo téma krize, která byla nahlížena jako příležitost k růstu. Stanislav Kudrle aplikoval transpersonální optiku na problematiku závislostí, k závislosti přistupuje jako k formě psychospirituální krize. Michael Vančura prezentoval koncept psychospirituální krize, který může mít společné příznaky s psychózou. Milan Hrabánek představil možnost využití holotropního dýchání ve vodě při zpracování porodního traumatu. Tato nová metoda prý lépe simuluje podmínky v děloze, a tak lépe umožňuje prožití porodního traumatu. K rizikům spojeným s holotropním dýcháním transpersonalisté říkají, že každý máme nějakého vnitřního průvodce, který nám nedovolí otevřít něco, co bychom pak nezvládli zpracovat.

Prof. Stanislav Grof na konferenci.

Transpersonální psychologie a psychoterapie

V tomto bloku se diskutovalo téma absence přechodových rituálů v západní

Psychedelická zkušenost: od neurobiologie k terapii

Tento blok byl věnovaný výzkumu psychedelik pod taktovkou České psyched-

delické společnosti, která se věnuje osvětové činnosti a usiluje o změnu legislativy ve vztahu k tradičním formám psychedelik (LSD, psilocybin atd.). Filip Tylš ve své přednášce poukázal na fenomén „rozpuštění ega“, k němuž často dochází během řízené intoxikace psilocybinem. Rita Kočárová posluchačům zprostředkovala své zkušenosti z centra Takiwasi v Peru, kde využívají k léčbě závislosti halucinogen zvaný ayahuasca. Tomáš Páleníček prezentoval výsledky výzkumu, v němž dvacet osob podstoupilo intoxikaci psi-

Jeden z workshopů.
Obě fotografie: <http://www.ctk2016.cz>.

locybinem – citovány byly zajímavé výroky pokusných osob. Petr Winkler posluchače provedl historií výzkumu psychedelik v ČR. Vrcholem tohoto bloku přednášek bylo vystoupení prof. Jiřího Horáčka, který osvětloval problematiku vztahu mozku a lidské mysli. Jeho vystoupení bylo vtipné a mělo u posluchačů velký ohlas. Členové týmu profesora Horáčka představovali výsledky výzkumů, které realizují v Národním ústavu pro duševní zdraví. Výsledky studií naznačují slušný terapeutický potenciál psychedelické zkušenosti, ale i možnosti využití psychedelik k osobnostnímu rozvoji a podněcení kreativity. Psychedelická zkušenost může podle přednášejících přispět k pozitivní transformaci ega. Jeden z přednášejících se vyjádřil, že budeme v budoucnosti vnímat zákaz psychedelik jako kulturní barbarství.

Integrální světónázor a nová kosmologie

Součástí transpersonálního hnutí je pokus o vytvoření nové kosmologie (někdy nazývané „teorie všeho“). Tato kosmologie se snaží integrovat astrologii, teorii archetypů, existenci andělských bytostí a jiných aspektů New Age spirituality.

Spiritualita, věda a nové horizonty poznání

V tomto bloku byla diskutována otázka nenáboženské spirituality a vztah vědy a spirituality. Tohoto panelu se účastnil ekonom Tomáš Sedláček, religionista Ivan Štampach, mecenáš Václav Dejčmar, geolog Václav Cílek a kulturoložka Kamila Němečková. Kamila Němečková v diskusi prosazovala pozici splynutí spirituality a vědy. Zvláště zajímavé bylo vystoupení Václava Cílka, který šel odvážně proti duchu celé konference, když se vymezil vůči pojmu nenábo-

ženské spirituality, který naznačuje, že náboženství je něco překonaného, ne-svobodného, mělkého atp. Václav Cílek také poukázal na rizika spojená se splynutím vědy a náboženství. Vyvážený pohled představil také Ivan Štampach, který připustil možnost, že se věda inspiruje náboženstvím a naopak. Tomáš Sedláček ve svém vystoupení poukázal na implicitní prvky spirituality v ekonomii. Jako obvykle bylo jeho vystoupení vtipné, propojenost ekonomie a spirituality např. přirovnal k prorostlému bučku.

Původní domorodé medicíny a techniky práce s vědomím

Poslední blok poukazoval zejména na léčivý potenciál technik, které se inspirují šamanismem.

Dále byly součástí konference různé workshopy, kde se například meditovalo, návštěvníci mohli zakusit „léčivé energie“ hudebních nástrojů atp. V rámci workshopů bylo také poutavé vystoupení Jana Šikla, který vystupoval z pozice katolíka a psychoanalytika, který je v dialogu s transpersonální psychologií. Hned na začátku své přednášky se vymezil vůči převládajícímu duchu konference a upozornil na to, že mu není blízký důraz na revoluci vědomí, a že on spíše sleduje změny pomalé a plynulé, přihlásil se v tomto směru k pojmu transformace.

Shrnutí

Ambicí transpersonalistů je nastartovat spirituální revoluci, která by proměnila celou společnost i vědu. Věda nového věku by přitom byla propojena s transpersonální spiritualitou. Transpersonalisté tvrdě kritizují současnou vědu, ale tato kritika je často povrchní a nepodložená. Kupříkladu Stanislav

Grof se ve svém příspěvku dopustil několika nepatřičných poznámek na účet současné vědy. Vyjádřil se například, že pro psychiatrii je každý mimořádný spirituální prožitek patologií, prý každému člověku s takovými prožitky hrozí, že dostane diagnózu na doživotí. Psychiatrie, vůči které se Grof takto vymezuje, již neexistuje (pokud vůbec někdy existovala). V dnešní době probíhá celá řada programů, které se snaží bojovat proti tzv. stigmatizaci a usilují o vyvrácení předsudků spojených s duševními poruchami a psychiatrií. Stanislav Grof v tomto směru nepřispívá k destigmatizaci psychiatrie. V podobném duchu jako o psychiatrii hovořil ve svém příspěvku o antropologii, antropologové prý vnímají šamany jako schizofreniky. Opět bychom v odborné literatuře jen těžko hledali antropology, kteří toto tvrdí.

Transpersonální hnutí se snaží formulovat nový světónázor, který by byl univerzální. Svými snahami o vytvoření tzv. integrální kosmologie jdou proti pluralismu, který se v západním světě prosazuje. Postmoderna zpochybnila meta-příběhy modernity a vybědla k respektu různých pohledů na svět. Transpersonální psychologie se opět snaží překonat tento pluralismus a vytvořit inkluзивistický metapříběh, který zahrne všechna náboženství. Jde o limitovanou pluralitu v rámci transpersonalistických mantinelů. Tento inkluзивismus se odráží v transpersonalistických výrociích o různých náboženských tradicích, ke kterým přistupují tak, jakoby jim rozuměli lépe než ony samy. Ve svém boji proti institucionalizovanému náboženství také zapomínají na to, že náboženské instituce často zakládaly osobnosti, o kterých sami mluví jako o následovníhodných mysticích (sv. František, Terezie z Ávily atp.).

Na konferenci je třeba ocenit zejména pestré složení přednášejících, které zajišťovalo dobré podmínky dialogu. Duchovně hledající lidé zde mohli získat nové podněty pro svou spirituální transformaci. Domnívám se, že techniky rozvíjené transpersonalisty mohou u mnohých lidí přispět k osobnímu růstu. ■

Mgr. Jiří Motl (*1978) – religionista, věnuje se psychologii náboženství, zabývá se vztahem duševní nemoci a náboženství, Gestalt terapií, učí na HTF UK, FF UK a TU Liberec.